

بررسی تاثیر مدیریت دانش بر عملکرد مالی (مورد مطالعه: ادارات دولتی استان خراسان جنوبی)

حبیب‌اله نخعی^{۱*} و فاطمه زراعتگر^۲

۱ استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی - واحد بیرجند، بیرجند، ایران (نویسنده مسئول)

habibollahnakhaei@yahoo.com

۲ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی - واحد بیرجند، بیرجند، ایران

چکیده

یکی از مناسب‌ترین راه‌ها برای بهبود عملکرد مالی سازمان، تمرکز روی دانش سازمانی و مدیریت صحیح آن است. هدف از انجام این تحقیق، بررسی تاثیر مدیریت دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی است. این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش تحقیق، علی-توصیفی است. جامعه آماری این تحقیق کلیه مدیران مالی و کارشناسان حسابداری ادارات دولتی استان خراسان جنوبی متشکل از ۲۴۵ نفر می‌باشد. پژوهش حاضر از نمونه گیری تصادفی ساده استفاده نموده و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران، ۱۵۰ نفر به دست آمد. به منظور بررسی مدیریت دانش، از پرسشنامه مدیریت دانش خامدا (۱۳۸۸) و برای سنجش عملکرد مالی، از پرسشنامه عملکرد مالی عزیزی (۱۳۹۰)، استفاده شد. خبرگان و اساتید، روایی ابزار گردآوری داده‌ها را تایید کردند و پایایی آن به کمک آزمون آلفای کرونباخ، برای پرسشنامه‌های مدیریت دانش و عملکرد مالی، به ترتیب مقدار ۰/۹۱ و ۰/۸۳ به دست آمد. داده‌ها در نرم افزار SPSS وارد و با استفاده از آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون تجزیه و تحلیل شدند. نتایج تحقیق نشان داد مدیریت دانش (خلق دانش، تسهیم دانش، بکارگیری دانش و ذخیره سازی دانش) در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر دارد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت دانش، عملکرد مالی، ادارات دولتی خراسان جنوبی

مقدمه

در تمامی سازمان‌ها در سرتاسر دنیا، مدیران به دنبال ارتقاء و بهبود عملکرد سازمان‌های خویش می‌باشند. این موضوع برای سازمان‌های ایرانی و به‌ویژه سازمان‌های دولتی که این روزها بیش از همه زیر ذره‌بین رسانه‌ها و مردم در جهت ارتقاء عملکرد قرار گرفته‌اند، بیش از پیش مصداق دارد. اما سؤال این است که برای بهبود عملکرد سازمان‌ها از چه ابزارهایی می‌توان بهره جست. یکی از عوامل موثر بر بهبود عملکرد مالی سازمان‌ها، مدیریت دانش و پیاده‌سازی آن در سازمان می‌باشد. در دو دهه گذشته مطالعات بسیاری در خصوص بررسی رابطه مدیریت دانش و عملکرد سازمانی صورت پذیرفته است. با این وجود حجم عمده آنها توصیفی بوده و تنها تعداد معدودی از مقالات به صورت تجربی رابطه بین مدیریت دانش و عملکرد سازمانی را مورد تحقیق و مکاشفه قرار دادند (زاک و همکاران، ۲۰۰۹).

بیان مسأله

همواره در بیشتر سازمان‌ها در سرتاسر دنیا، مدیران به دنبال ارتقاء و بهبود عملکرد سازمان‌های خویش می‌باشند، به عبارت دیگر، امروزه اگر سازمان‌ها بخواهند جایگاه خود را حفظ کرده و به نحوی عمل کنند که باعث بقاء، توسعه و موفقیت‌شان شود، ضروری است که در عملکرد خود تجدید نظر کرده و تعهدات خود نسبت به ارباب‌رجوعان را به درستی ایفا کنند. در این زمینه، وقوع رویدادهایی مانند گسترش رقابت، پیشرفت فناوری اطلاعات و تلاش همه جانبه سازمان‌ها و واحدهای اقتصادی برای کسب جایگاه بهتر، ضرورت توجه به بهبود مستمر عملکرد سازمانی را دو چندان نموده است. در چنین شرایطی، سازمان‌ها ناگزیرند در جستجوی روش‌های جدیدی برای بهبود عملکرد خود باشند (قربانی زاده و همکاران، ۱۳۹۱).

در عصر حاضر، برخورداری از اطلاعات و مدیریت دانش، به موقعیتی استوار برای ادامه حیات در سازمان‌های پویا و نوآور تبدیل شده و حتی توان رقابت در بازارها و تجارت، منوط به کسب، توسعه و روزآمدی دانش فردی و سازمانی است. تا حدی که دانش، جزئی اساسی از سرمایه تلقی می‌شود. از این رو مدیریت هوشیار، بر آن است تا هرچه بیشتر و بهتر، از ابزاری به نام دانش، برای رویارویی و مقابله با عوامل عدم اطمینان، حفظ موقعیت و ایجاد خلاقیت و نوآوری جهت گسترش عرضه رقابتی، استفاده نماید. این امر مستلزم این است که سازمان‌ها با ارج نهادن به مدیریت دانش، آن را به عنوان یک نیاز ضروری، جهت پیشگامی در عرصه رقابتی، در زمره برنامه‌های اولویت دار خود قرار دهد (صفرزاده و همکاران، ۱۳۹۱).

امروزه، اهمیت مدیریت دانش^۱ به عنوان یک سلاح مهم برای حفظ مزیت رقابتی و بهبود عملکرد سازمان‌ها به رسمیت شناخته شده و نتایج پژوهش‌های متعدد صورت گرفته در نقاط مختلف دنیا حاکی از اثر مستقیم مدیریت دانش بر بهبود عملکرد سازمانی می‌باشد، به طوری که چنانچه کیفیت دانش سازمانی خوب باشد، می‌توان انتظار داشت که عملکرد مدیریت و سازمان به میزان قابل توجهی بهبود یابد (زید^۲ و همکاران، ۲۰۱۲).

مدیریت دانش، فرایند سیستماتیک منسجمی است که ترکیب مناسبی از فناوری‌های اطلاعاتی و تعامل انسانی را به کار می‌گیرد تا سرمایه‌های دانش سازمان را شناسایی، تحصیل و تسهیم کند. این سرمایه‌ها شامل پایگاه‌های اطلاعاتی، اسناد، سیاست‌ها و رویه‌ها می‌شود. علاوه بر این، هم دانش آشکار و هم دانش ضمنی کارکنان را شامل می‌شود و از روش‌های متنوع و گسترده برای توسعه، بکارگیری و نگهداری دانش در داخل یک سازمان استفاده می‌کند. به منظور پیاده‌سازی مدیریت دانش در سازمان، در مرحله اول باید دانش موجود در سطح سازمان و موانع آن (اعم از دانش صریح و ضمنی نزد افراد، بانک‌های اطلاعاتی و مستندات) شناسایی، سپس اخذ و کسب شود و این موارد به صورت مناسبی ذخیره سازی شوند (خلق دانش). سپس برای اینکه دانش با ارزش شود و به هم افزایی و زایش مجدد دانش بینجامد، باید دانش موجود نزد افراد به اشتراک گذاشته شده و تسهیم شود (تسهیم دانش). پس از طی این مراحل اکنون باید دانش کسب شده در جهت اهداف عالی سازمان به کار رود (به کارگیری دانش). در نهایت نیز، بایستی دانش خلق شده، ذخیره شود (ذخیره دانش). ذخیره دانش شامل ورود اطلاعات

^۱ knowledge management

^۲ Zaied

جدید به سیستم و حاصل به اشتراک‌گذاری و تسهیم دانش نزد افراد و خود شامل اکتساب، کشف و توسعه دانش است (راسموسن و نیلسون، ۲۰۱۱).

اهمیت تحقیق

بخش دولتی و نظام اداری یک کشور از بسترهای مهم رشد و توسعه و از ابزارهای اصلی اجرای فعالیت‌ها و وظایف دولتی محسوب می‌شود؛ از اینرو، ناکارآمدی این بخش مشکلات متعددی را برای یک جامعه به همراه خواهد داشت. در سه دهه اخیر در کشور به دلیل مشکلات اقتصادی و اداری متعدد، دولت همواره با مسایل و چالش‌های عمده‌ای در زمینه‌های مختلف روبرو بوده است؛ طی این دوره تشکیلات حجیم و بیش از حد بزرگ سازمان‌های دولتی از عملکرد و کارایی لازم برخوردار نبوده و از هدف اصلی خود یعنی خدمت‌رسانی به مردم دور مانده است (عبیای و همکاران، ۱۳۹۱).

اگر این سازمان‌ها در زیربخش‌های مختلف عملکرد بهتری از خود نشان میدادند، شکاف موجود بین عملکرد سازمان‌های بخش دولتی ایران و سازمان‌های دولتی موفق در سایر کشورها به این اندازه نبود. در چنین شرایطی ضروری است تا برای بهبود عملکرد این سازمان‌ها به بررسی وضعیت موجود و شناخت عوامل اصلی اثرگذار بر آن پرداخته شود. لسترتارو^۴ اقتصاددان معروف در کتاب "ثروت آفرینان"، مهم‌ترین مزیت رقابتی را برای سازمان‌ها و شرکت‌ها در هزاره سوم، میزان هوش و دانایی و دانش خردمندانه انسانی می‌داند. او معتقد است که دیگر نفت و منابع طبیعی نمی‌توانند منبع ثروت آفرینی باشند، بلکه هوش و خرد انسان‌هاست که می‌تواند جامعه را به سمت رشد و تعالی حرکت دهد. اگر انسان‌ها می‌خواهند در این چالش جدید؛ یعنی فرآیند جهانی‌شدن نقش داشته باشند، هیچ راهی ندارند، مگر اینکه به نقش دانش در توسعه جامعه خود تمام‌عیار اندیشه کنند.

در این زمینه، همان‌طور که اشاره شد به نظر می‌رسد که مدیریت دانش بتواند به شکل قابل‌توجهی بر عملکرد سازمانی اثرگذار بوده و منجر به بهبود و تقویت آن شود؛ مدیریت دانش یکی از مفاهیم جدید در علم مدیریت است و برای موفقیت سازمان‌های کنونی یکی از منابع حیاتی به شمار می‌آید. پس باید باید به دانش سازمانی به عنوان یک دارایی استراتژیک در سازمان نگریسته شود. علاقه سازمان‌ها به مدیریت دانش به خاطر تاثیر مثبت آن بر نتایج سود آوری است، مانند افزایش تولید و نوآوری در کالاها و خدمات. همچنین سازمان با قابلیت مدیریت دانش، نوآوری بیشتری دارد. در حقیقت تاثیر دانش از طریق ایجاد تفکرات جدید در تولید و نوآوری‌های عمومی می‌باشد. دانش برای سازمان به تنهایی منبع مهمی نیست. دانش برای دانش نیست بلکه دانش برای عمل و بهبود عملکرد مهم است (صفرزاده و همکاران، ۱۳۹۱).

علی‌رغم اهمیت موضوع، تاکنون مطالعه خاصی پیرامون بررسی نحوه ارتباط و مکانیسم اثرگذاری مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی در ادارات دولتی استان خراسان جنوبی انجام نگرفته است؛ از این رو، این تحقیق با هدف اصلی بررسی اثر مدیریت دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی انجام خواهد پذیرفت.

قلمرو تحقیق:

قلمرو مکانی:

قلمرو مکانی این تحقیق، ادارات دولتی استان خراسان جنوبی می‌باشد.

قلمرو زمانی:

قلمرو زمانی این تحقیق، فروردین ۱۳۹۶ تا آذر ۱۳۹۶ می‌باشد.

قلمرو موضوعی:

قلمرو موضوعی این تحقیق، بررسی تاثیر مدیریت دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی و در حیطه علم مدیریت می‌باشد.

3 Rasmussen, P. & Nielsen, P.

4 -Lestertaro

پیشینه تحقیق

اخوان و همکاران (۱۳۹۶)، به سنجش تاثیر مدیریت دانش بر بهبود شاخص‌های عملکردی سازمان (مورد مطالعه: تامین کنندگان شرکت صنعتی نیرومحرکه) پرداختند. تحقیق بر حسب هدف کاربردی و بر اساس شیوه اجرا و گردآوری داده‌ها، توصیفی پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه آماری تحقیق تامین‌کنندگان فعال شرکت نیرومحرکه (۹۹ تامین‌کننده) بود که مطابق جدول مورگان ۸۰ تامین‌کننده به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در پژوهش پرسشنامه بود. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از مدل سازی معادله ساختاری و به روش حداقل مربعات جزئی توسط نرم افزار smartPLS تحلیل شد. تحلیل داده‌ها نشان داد که مدیریت دانش، تاثیر مثبتی روی عملکرد دارد. نتایج تحلیل نشان داد که مدیریت دانش بیشترین تاثیر را بر شاخص کیفیت داشته و بر شاخص‌های تحویل به موقع و رضایت مشتری نیز تاثیر مثبت دارد ولی بر شاخص هزینه تاثیر معناداری ندارد.

فیلسوفیان و اخوان (۱۳۹۵)، به بررسی تاثیر رفتار تسهیم دانش بر عملکرد سازمانی (مطالعه موردی: سازمان فضایی ایران)، پرداختند. روش تحقیق از نوع توصیفی-پیمایشی بوده و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است که بر اساس رویکرد حداقل مربعات جزئی به کمک نرم افزار Smart.PLS الگوسازی شده است. تجزیه و تحلیل ۸۵ داده گردآوری شده از جامعه آماری نشان داد که اشتراک دانش به میزان نسبتاً زیادی بر عملکرد در سازمان فضایی اثرگذار است. نتایج نشان می‌دهد که هرکدام از عملکردهای مالی، فرایند و داخلی بر عملکرد سازمان فضایی نیز تاثیر مثبت و معناداری دارد.

رضایی و صلاحی مقدم (۱۳۹۴)، به بررسی اثر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی در سازمان جهاد کشاورزی استان البرز پرداختند. هدف این تحقیق توصیفی-همبستگی، بررسی اثر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی در سازمان جهاد کشاورزی استان البرز بود. جامعه آماری تحقیق شامل ۲۷۲ نفر از کارشناسان سازمان جهاد کشاورزی در استان البرز بودند که با توجه به جدول کرجسی-مورگان، تعداد ۲۱۳ نفر از آنان از طریق روش نمونه‌گیری طبقه ای با انتساب متناسب برای انجام تحقیق انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استاندارد استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان داد که مدیریت دانش و مؤلفه‌های آن شامل خلق، کسب، ثبت، انتقال و کاربرد دانش اثر مثبت و معنی‌داری (در سطح ۰/۰۱ درصد) بر متغیر وابسته داشتند و در مجموع ۵۴ درصد از واریانس عملکرد سازمانی در سازمان جهاد کشاورزی استان البرز را تبیین کردند.

غلامی و همکاران (۱۳۹۴)، با این فرضیه که اقدامات مدیریت دانش تأثیر مثبتی بر عملکرد سازمان دارد، در تحقیقی رابطه بین مجموعه فرآیندهای مدیریت دانش و عملکرد سازمانی را در سازمانهای کوچک و متوسط مورد مطالعه قرار دادند. مطابق مدل مفروض آنها پنج فرآیند برای مدیریت دانش و شش شاخص برای عملکرد سازمان در نظر گرفتند. سپس ۳۸۰ پرسشنامه بین مدیران ارشد ۳۸۰ شرکت کوچک و متوسط ایرانی در صنایع غذایی، خودرو، کاشی و سرامیک، لوله سازی، الکترونیک و پوشاک توزیع کردند. پس از تحلیل داده‌های ۲۸۲ پرسشنامه برگشتی توسط مدل سازی معادله ساختاری، نتایج نشان داد که پنج فرآیند در نظر گرفته شده برای مدیریت دانش دارای بار عاملی معنادار روی مدیریت دانش بوده و همچنین شش شاخص در نظر گرفته شده برای عملکرد سازمان دارای بار عاملی معنادار روی عملکرد سازمان می‌باشند. در نهایت نتایج تحقق آنها نشان داد که فرآیندهای مدیریت دانش به صورت مستقیم بر عملکرد سازمان‌های کوچک و متوسط تأثیر گذار خواهد بود.

یانگ^۵ (۲۰۱۷)، به بررسی تاثیر استراتژی‌های مدیریت دانش در عملکرد مالی شرکت‌های خصوصی بزرگ در چین پرداخت. نتایج تحقیق وی نشان داد، پیاده‌سازی مدیریت دانش در این شرکت‌ها موجب بهبود عملکرد مالی شده است.

گلد و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی تأثیر فرایند دانش را بر عملکرد سازمانی بررسی کردند. آنها برای تأیید تجربی توانایی مدیریت دانش بر روی بهبود عملکرد سازمانی تلاش کردند. نتایج حاصل نشان می‌دهد جمع‌آوری و تسهیم دانش جدید می‌تواند برای سازمان مزیت رقابتی فراهم کند و در نهایت موجب عملکرد سازمانی شود.

پی^۷(۲۰۱۵)، عملکرد ۲۰ شرکت تایوانی را مورد مطالعه قرار داد و آنها را به پنج گروه مخترع، یادگیرنده بیرونی، بهره‌بردار، بصیرت‌گرا و ایجاد‌کننده‌های عمومی تقسیم بندی کرد. نتایج این تحقیق نشان داد، مدیریت دانش باعث بهبود عملکرد و بهره‌وری سازمانی می‌شود.

لی^۸ و همکاران(۲۰۱۴)، در تحقیقی که در شرکت‌های کره ای انجام دادند، استراتژی‌های دانش را به استراتژی‌های مهاجم، دانش درونی و انسان محور، دانش بیرونی و استفاده مجدد محور و منفعل تقسیم کردند و نتیجه گرفتند که سازمان‌هایی که از ترکیبی از سه استراتژی اول را به کار می‌برند دارای عملکرد مالی بهتری هستند.

چو^۹ و همکاران(۲۰۱۳)، مجموعه‌ای از استراتژی‌های مدیریت دانش را منتشر کردند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان می‌دهد که استراتژی‌های دانش آشکار یا کدگذاری شده یا استراتژی‌های ضمنی یا شخصی‌سازی شده در رابطه با عملکرد سازمانی مکمل یکدیگر نمی‌باشند

زک^{۱۰} و همکاران(۲۰۱۰)، در پژوهش خود تحت عنوان مدیریت دانش و عملکرد سازمانی، یک تحلیل اکتشافی ارتباط بین شاخص‌های مدیریت دانش و خروجی‌های عملکرد را مورد بررسی قرار داده و ۱۲ شاخص برای مدیریت دانش تعیین کردند و نشان دادند که بین شاخص‌های مدیریت دانش و عملکرد سازمانی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و همچنین، عملکرد سازمانی با عملکرد مالی رابطه مثبتی دارد.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

مدیریت دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.

فرضیات فرعی

۱. خلق دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.
۲. تسهیم دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.
۳. به کارگیری دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.
۴. ذخیره سازی دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.

تجزیه و تحلیل اطلاعات

در اینجا به تجزیه و تحلیل داده‌ها به دو صورت توصیفی و استنباطی می‌پردازیم و فرضیات پژوهش را با استفاده از آمار استنباطی از روش‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم

بررسی فرضیات تحقیق

۱- فرضیه فرعی اول تحقیق: خلق دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.

ابتدا به کمک ضریب همبستگی پیرسون، میزان همبستگی بین خلق دانش و عملکرد مالی بررسی می‌شود.

H0: بین خلق دانش و عملکرد مالی رابطه وجود ندارد.

H1: بین خلق دانش و عملکرد مالی رابطه وجود دارد.

⁷ Pai

⁸ Lee

⁹ Choi

¹⁰ Zack

جدول ۱- میزان همبستگی آماری بین خلق دانش و عملکرد مالی

متغیر	عملکرد مالی
خلق دانش	ضریب همبستگی
	سطح معناداری
	حجم نمونه
	۰/۴۵۸
	۰/۰۰
	150

نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین خلق دانش و عملکرد مالی می‌باشد و ضریب همبستگی آن‌ها برابر ۰/۴۵۸ است. همان‌گونه که در جدول بالا مشخص است چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می‌شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می‌توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. حال به بررسی اثر خلق دانش بر عملکرد مالی پرداخته می‌شود. جدول زیر خلاصه آزمون را نشان می‌دهد.

جدول ۲- خلاصه مدل

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف استاندارد
اثر خلق دانش بر عملکرد مالی	۰/۴۵۸	۰/۲۱	۰/۱۹۶	۰/۵۱
متغیر پیش بین: خلق دانش				
متغیر وابسته: عملکرد مالی				

همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار ضریب تعیین ۰/۲۱ است، یعنی ۲۱ درصد از تغییرات عملکرد مالی مربوط به خلق دانش و مابقی سهم سایر متغیرهاست. جدول زیر نیز ضرایب رگرسیون را نشان می‌دهد.

جدول ۳- ضرایب رگرسیون

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد	آماره t	سطح معناداری (sig)
	بتا	خطای استاندارد			
مقدار ثابت	۱/۷۲	۰/۴۵۹		۳/۷۵	۰/۰۰
خلق دانش	۰/۴۷۳	۰/۱۲	۰/۴۵۸	۳/۹۲	۰/۰۰

در بررسی اثر خلق دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می‌باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر خلق دانش بر عملکرد مالی می‌باشد. بعبارت دیگر فرض صفر رد و فرض یک تأیید می‌شود.

۲- فرضیه فرعی دوم تحقیق: تسهیم دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد. ابتدا به کمک ضریب همبستگی پیرسون، میزان همبستگی بین تسهیم دانش و عملکرد مالی بررسی می‌شود.

H0: بین تسهیم دانش و عملکرد مالی رابطه وجود ندارد.
H1: بین تسهیم دانش و عملکرد مالی رابطه وجود دارد.

جدول ۴- میزان همبستگی آماری بین تسهیم دانش و عملکرد مالی

متغیر	عملکرد مالی
تسهیم دانش	ضریب همبستگی
	سطح معناداری
	حجم نمونه
	۰/۴۲۲
	۰/۰۰۱
	150

نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین تسهیم دانش و عملکرد مالی می‌باشد و ضریب همبستگی آن‌ها برابر ۰/۴۲۲ است. همان‌گونه که در جدول بالا مشخص است چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰۱)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می‌شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می‌توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. حال به بررسی اثر تسهیم دانش بر عملکرد مالی پرداخته می‌شود. جدول زیر خلاصه آزمون را نشان می‌دهد.

جدول ۵- خلاصه مدل

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف استاندارد
اثر تسهیم دانش بر عملکرد مالی	۰/۴۲۲	۰/۱۷۸	۰/۱۶۴	۰/۵۲
متغیر پیش بین: تسهیم دانش				
متغیر وابسته: عملکرد مالی				

همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار ضریب تعیین ۰/۱۷۸ است، یعنی ۱۷/۸ درصد از تغییرات عملکرد مالی مربوط به تسهیم دانش و مابقی سهم سایر متغیرهاست. جدول زیر نیز ضرایب رگرسیون را نشان می‌دهد.

جدول ۶- ضرایب رگرسیون

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد	آماره t	سطح معناداری (sig)
	بتا	خطای استاندارد			
مقدار ثابت	۱/۹۹	۰/۴۳۰		۳/۶۴	۰/۰۰
تسهیم دانش	۰/۴۱۱	۰/۱۱۶	۰/۴۲۲	۳/۵۴	۰/۰۰۱

در بررسی اثر تسهیم دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می‌باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر تسهیم دانش بر عملکرد مالی می‌باشد. بعبارت دیگر فرض صفر رد و فرض یک تایید می‌شود.

۳- فرضیه فرعی سوم تحقیق: به کارگیری دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد. ابتدا به کمک ضریب همبستگی پیرسون، میزان همبستگی بین به کارگیری دانش و عملکرد مالی بررسی می‌شود.

H0: بین به کارگیری دانش و عملکرد مالی رابطه وجود ندارد.

H1: بین به کارگیری دانش و عملکرد مالی رابطه وجود دارد.

جدول ۷- میزان همبستگی آماری بین به کارگیری دانش و عملکرد مالی

متغیر	عملکرد مالی	
به کارگیری دانش	ضریب همبستگی	۰/۵۵۳
	سطح معناداری	۰/۰۰
	حجم نمونه	150

نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین به کارگیری دانش و عملکرد مالی می‌باشد و ضریب همبستگی آن‌ها برابر ۰/۵۵۳ است. همان‌گونه که در جدول بالا مشخص است چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می‌شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می‌توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. حال به بررسی اثر به کارگیری دانش بر عملکرد مالی پرداخته می‌شود. جدول زیر خلاصه آزمون را نشان می‌دهد.

جدول ۸- خلاصه مدل

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف استاندارد
اثر به کارگیری دانش بر عملکرد مالی	۰/۵۵۳	۰/۳۰۵	۰/۲۹۳	۰/۴۸
متغیر پیش بین: به کارگیری دانش				
متغیر وابسته: عملکرد مالی				

همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار ضریب تعیین ۰/۳۰۵ است، یعنی ۳۰ درصد از تغییرات عملکرد مالی مربوط به به کارگیری دانش و مابقی سهم سایر متغیرهاست. جدول زیر نیز ضرایب رگرسیون را نشان می‌دهد.

جدول ۹- ضرایب رگرسیون

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد	آماره t	سطح معناداری (sig)
	بتا	خطای استاندارد			
مقدار ثابت	۱/۵۴	۰/۳۹۴		۳/۹۰	۰/۰۰
به کارگیری دانش	۰/۵۱۶	۰/۱۰۲	۰/۵۵۳	۵/۰۵	۰/۰۰

در بررسی اثر به کارگیری دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (Sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می‌باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر به کارگیری دانش بر عملکرد مالی می‌باشد. بعبارت دیگر فرض صفر رد و فرض یک تایید می‌شود.

۴- فرضیه فرعی چهارم تحقیق: ذخیره‌سازی دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.

ابتدا به کمک ضریب همبستگی پیرسون، میزان همبستگی بین ذخیره‌سازی دانش و عملکرد مالی بررسی می‌شود.

H0: بین ذخیره‌سازی دانش و عملکرد مالی رابطه وجود ندارد.

H1: بین ذخیره‌سازی دانش و عملکرد مالی رابطه وجود دارد.

جدول ۱۰- میزان همبستگی آماری بین ذخیره‌سازی دانش و عملکرد مالی

متغیر	عملکرد مالی	
ذخیره‌سازی دانش	ضریب همبستگی	۰/۴۴۱
	سطح معناداری	۰/۰۰
	حجم نمونه	150

نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین ذخیره‌سازی دانش و عملکرد مالی می‌باشد و ضریب همبستگی آن‌ها برابر ۰/۴۴۱ است. همان‌گونه که در جدول بالا مشخص است چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می‌شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می‌توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. حال به بررسی اثر ذخیره‌سازی دانش بر عملکرد مالی پرداخته می‌شود.

جدول زیر خلاصه آزمون را نشان می‌دهد.

جدول ۱۱- خلاصه مدل

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف استاندارد
اثر ذخیره‌سازی دانش بر عملکرد مالی	۰/۴۴۱	۰/۱۹۴	۰/۱۸۰	۰/۵۲
متغیر پیش بین: ذخیره‌سازی دانش				
متغیر وابسته: عملکرد مالی				

همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار ضریب تعیین ۰/۱۹۴ است، یعنی ۱۹/۴ درصد از تغییرات عملکرد مالی مربوط به ذخیره‌سازی دانش و مابقی سهم سایر متغیرهاست.

جدول زیر نیز ضرایب رگرسیون را نشان می‌دهد.

جدول ۱۲- ضرایب رگرسیون

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد	آماره t	سطح معناداری (sig)
	بتا	خطای استاندارد			
مقدار ثابت	۱/۷۳	۰/۴۷۹		۳/۶۱	۰/۰۰۱
ذخیره‌سازی دانش	۰/۵	۰/۱۳۴	۰/۴۴۱	۳/۷۳	۰/۰۰

در بررسی اثر ذخیره‌سازی دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (Sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می‌باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر ذخیره‌سازی دانش بر عملکرد مالی می‌باشد. بعبارت دیگر فرض صفر رد و فرض یک تایید می‌شود.

نتیجه‌گیری

پس از مرور کلی این تحقیق، نتایج حاصل از تحقیق مورد بررسی قرار گرفته و نتایج حاصل از آزمون هر فرضیه به صورت مجزا ارائه شده و در نهایت یک جمع بندی کلی از این نتایج ارائه و با مطالعات قبلی مقایسه می‌گردد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیات تحقیق

فرضیه فرعی اول تحقیق: خلق دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.

نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین خلق دانش و عملکرد مالی می‌باشد و ضریب همبستگی آن‌ها برابر ۰/۴۵۸ است. چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می‌شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می‌توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. در بررسی اثر خلق دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (Sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می‌باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر خلق دانش بر عملکرد مالی می‌باشد.

نتایج حاصل از آزمون این فرضیه، مطابق با نتایج تحقیق رضایی و همکاران (۱۳۹۴) و فیلسوفیان و اخوان (۱۳۹۵)، می‌باشد.

همچنین پیشنهاد می‌شود، به منظور خلق دانش، سازمان‌ها مهارت‌های زیر را کسب نمایند:

(۱) توانایی کسب تجربه از موفقیت‌های سازمان‌های دیگر و به کارگیری آنها؛

(۲) کسب تجربه از تجارب قبلی و فعلی؛

(۳) الگوبرداری از سازمان‌های موفق و مقایسه آنها با روش‌های خود؛

(۴) توانایی انتقال مؤثر و سریع دانش در تمام سطوح سازمان.

(۵) افزایش تعداد افراد درگیر در فرآیند پیاده سازی مدیریت دانش

(۶) باید آموزش عمومی در سازمان انجام شود و تمامی کارکنان سازمان برای موفقیت آن تلاش کنند.

(۷) نقش‌ها و مسئولیت‌های مرتبط با مدیریت دانش باید شناسایی و به صورت مناسب به کارگیری شوند.

(۸) اختصاص دادن گروهی از افراد که مسئولیت این مهم را بر عهده داشته باشند در پیشبرد مدیریت دانش مؤثر است.

فرضیه فرعی دوم تحقیق: تسهیم دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد.

نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین تسهیم دانش و عملکرد مالی می‌باشد و ضریب همبستگی آن‌ها برابر ۰/۴۲۲ است. چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰۱)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می‌شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می‌توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. در بررسی اثر تسهیم دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (Sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می‌باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر تسهیم دانش بر عملکرد مالی می‌باشد.

نتایج حاصل از آزمون این فرضیه، مطابق با نتایج تحقیق رضایی و همکاران (۱۳۹۴) و نصرآبادی و همکاران (۱۳۹۵)، می‌باشد.

با توجه به تایید فرضیه فرعی دوم تحقیق، مبنی بر اثر تسهیم دانش بر عملکرد مالی، پیشنهادات زیر مطرح می‌شود:

(۱) توجه به توسعه و تقویت زیرساخت‌های تکنولوژیکی لازم از قبیل ارتباطات شبکه‌ای، مدیریت اسناد، پایگاه داده‌ای و موتورهای کاوش و بازیابی اطلاعات، یکپارچه و به روز کردن سیستم‌های اطلاعاتی سازمان، تسهیل دسترسی کارکنان به دانش و اطلاعات مرتبط با حوزه کاری آنها با استفاده از فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی و سایر موارد از دیگر پیشنهادهایی هستند که می‌توانند فرایند تسهیم دانش و در نتیجه بهبود عملکرد سازمانی را به شکل اثربخش‌تری فراهم سازند.

(۲) افزایش آگاهی افراد نسبت به فواید و مزایای مدیریت دانش در سازمان.

کارکنان و مدیران باید از تغییرات و مزایای حاصل از پیاده سازی مدیریت دانش اطلاع حاصل کنند. اگر آنها بر این باورند که

داشتن دانش و انحصار آن قدرت محسوب می شود، باید درک کنند که تسهیم دانش یک قدرت مضاعف است؛
۳) ایجاد یک محیط مبتنی بر اعتماد:

افراد وقتی یکدیگر را بشناسند و به هم اعتماد داشته باشند، تمایل بیشتری نسبت به تسهیم دانش خواهند داشت.

۴) پرورش رهبرانی که به عنوان یک نمونه و مدل، تسهیم دانش را ترویج کنند؛

۵) ایجاد یک تیم برای شناسایی افراد فعال در این زمینه و تقدیر از آنها :

افراد نه تنها باید برای به اشتراک گذاشتن دانش خود تقدیر شوند، بلکه باید برای استفاده از دانش دیگران نیز مورد تشویق واقع شوند. این امر می تواند از طریق طرح های ارتقا سالانه افراد، طی مراسم رسمی و یا به کمک مشوق های مالی انجام گیرد.
۶) ایجاد و توسعه گروه هایی تحت عنوان اجتماعات مشق.

اجتماعات، مراکز دانش هر سازمان هستند که در آنها عده ای از افراد با مسئولیت های کاری مشابه (بدون اینکه عضو یک تیم کاری رسمی باشند) به خلق، تسهیم و استفاده از دانش می پردازند. اجتماعات یکی از ابزارهای اصلی تهیه و به اشتراک گذاری دانش ضمنی است. این اجتماعات در فعالیتهای بخش عمومی به خوبی قابل استفاده و موثر هستند. به منظور اثربخشی بهتر این اجتماعات، سازمان ها می بایست منابع لازم را برای آنها فراهم آورند و به تمامی افراد فرصت حضور بدهند.

فرضیه فرعی سوم تحقیق: به کارگیری دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد. نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین به کارگیری دانش و عملکرد مالی می باشد و ضریب همبستگی آنها برابر ۰/۵۵۳ است. چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. در بررسی اثر به کارگیری دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (Sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر به کارگیری دانش بر عملکرد مالی می باشد. نتایج حاصل از آزمون این فرضیه، همسو با نتایج تحقیق رضایی و همکاران (۱۳۹۴) و مخالف تحقیق بیدختی و کیانی فر (۱۳۹۴) می باشد.

با توجه به تأیید فرضیه فرعی سوم تحقیق، مبنی بر اثر بکارگیری دانش بر عملکرد مالی، پیشنهادات زیر مطرح می شود:

۱. استفاده از دانش در جهت تحقق اهداف سازمانی

۲. استفاده از دانش افراد در امر تصمیم گیری در سازمان

۳. وجود حلقه های بازخورد بین رفتار و نتایج در سازمان

۴. اخذ تصمیم درست و مطمئن با توجه به دانش موجود در سازمان

۵. برگزاری جلسات منظم و مستمر برای تبادل اطلاعات میان مسئولین و کارکنان

فرضیه فرعی چهارم تحقیق: ذخیره سازی دانش در عملکرد مالی ادارات دولتی استان خراسان جنوبی تاثیر معناداری دارد. نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه بین ذخیره سازی دانش و عملکرد مالی می باشد و ضریب همبستگی آنها برابر ۰/۴۴۱ است. چون درجه معناداری به دست آمده (۰/۰۰)، کمتر از درصد خطای مشخص است (۰/۰۵)، با احتمال ۹۵٪ وجود همبستگی بین دو متغیر تأیید می شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی عددی مثبت است، می توان گفت بین دو متغیر رابطه مستقیم وجود دارد. در بررسی اثر ذخیره سازی دانش بر عملکرد مالی مشخص شد که سطح معناداری (Sig) آن شرایط معناداری را داشته (۰/۰۰) و کمتر از درصد خطای مشخص می باشد (۰/۰۵) و این حاکی از وجود اثر ذخیره سازی دانش بر عملکرد مالی می باشد.

نتایج حاصل از آزمون این فرضیه، مطابق با نتایج تحقیق رضایی و همکاران (۱۳۹۴)، می باشد.

با توجه به تأیید فرضیه فرعی چهارم تحقیق، مبنی بر اثر ذخیره سازی دانش بر عملکرد مالی، پیشنهادات زیر مطرح می شود:

۱. ثبت و نگهداری اطلاعات مربوط به دانش کارکنان

۲. ثبت و نگهداری پژوهش ها و تجارب ارزنده در سازمان

۳. ثبت و نگهداری اطلاعات مربوط به مراجعان در سازمان
۴. مستندسازی و نگهداری از اطلاعات مربوط به پروژه‌ها در سازمان
۵. تجهیز سازمان به یک حافظه الکترونیکی
۶. مستندسازی و نگهداری از تجارب آموخته شده در موفقیت‌های مهم یا دلایل شکست‌ها
۷. وجود ساز و کارهایی برای روزآمدسازی دانش ذخیره شده

پیشنهادات برای تحقیقات آتی

پیشنهاد می شود تحقیقاتی با موضوعات زیر انجام شود:

- ۱- پیاده سازی سیستم مدیریت دانش در ادارات دولتی خراسان جنوبی
- ۲- شناسایی تاثیر مدیریت دانش بر بهسازی منابع انسانی
- ۳- شناسایی موانع و مشکلات پیاده‌سازی مدیریت دانش در سازمان‌ها

محدودیت های تحقیق

۱. از محدودیت های پژوهش حاضر استفاده از پرسشنامه و روش خود گزارش دهی بود، لذا امکان مطلوب گرایی و تورش در تکمیل پرسشنامه ها وجود داشت که از کنترل پژوهشگر خارج بود.
۲. همکاری نامناسب برخی از پاسخ دهندگان در تکمیل پرسشنامه، از دیگر محدودیت های این پژوهش بود. بطور کلی، عدم وجود انگیزه یا رغبت برای پاسخ گویی به پرسشنامه های تحقیقاتی، از مشکلات رایج این نوع پژوهش می باشد.

منابع

- ۱- اخوان، پیمان. خیرخواه، مرتضی. حسنوی، رضا (۱۳۹۶). سنجش تاثیر مدیریت دانش بر بهبود شاخص‌های عملکردی سازمان (مورد مطالعه: تامین کنندگان شرکت صنعتی نیرومحرکه). فصلنامه رسالت مدیریت دولتی. ۸(۲۶).
- ۲- فیلسوفیان، مریم. اخوان، پیمان (۱۳۹۵). بررسی تأثیر رفتار تسهیم دانش بر عملکرد سازمانی (مطالعه موردی: سازمان فضایی ایران). پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران. ۳۲(۳). ۷۱۳-۷۳۰
- ۳- قلی‌پور، آرین؛ ابراهیمی، الهام؛ مقیمی، سید محمد؛ قالیباف اصل، حسن (۱۳۹۵). تحلیل و سنجش ریسک‌های منابع انسانی با به‌کارگیری تکنیک‌های دیمتال فازی و مشابهت فازی. مدیریت فرهنگ اسلامی. ۱۵(۱). ۱-۲۳
- ۴- رضایی، روح‌الله. صلاحی‌مقدم، نفیسه. شعبانعلی‌فمی، حسین (۱۳۹۴). بررسی اثر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی در سازمان جهاد کشاورزی استان البرز. پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی. ۷(۴).
- ۵- صفرزاده، حسین. تدین، اعظم. حرمحمدی، مریم (۱۳۹۱). بررسی تاثیر استراتژی های مدیریت دانش بر نوآوری و عملکرد سازمانی (مطالعه موردی مراکز بهداشتی و درمانی شمال فارس). طلوع بهداشت. فصلنامه علمی پژوهشی دانشکده بهداشت یزد. ۱۱(۱).
- ۶- عبیای، ناجی. مهرعلیزاده، یداله. حسین پور، محمد (۱۳۹۱). بررسی عوامل تأثیرگذار بر کارآفرینی سازمانی و رابط آن با عملکرد سازمانی (مطالعه موردی کمیته امداد امام خمینی استان خوزستان)، دومین کنفرانس دانشجویی کارآفرینی کشور، تهران، دانشگاه شاهد.
- ۷- قربانی زاده، وجه‌الله. حبیبی بدرآبادی، حسین. ابراهیم‌زاده، حسین (۱۳۹۱). نقش تعدیل‌کننده فرایند یادگیری در رابطه بین سرمایه فکری و عملکرد سازمانی، فصلنامه پژوهش های مدیریت عمومی، ۵(۱۶). ۱۳۵-۱۶۱
8. Gold, A., Malhotra, A. and Segars, A. (2016). "Knowledge management: an organizational capabilities perspective". Journal of management information systems (18:1), PP: 185-214.
9. Pai DC. (2015). Knowledge Strategies in Taiwan, s IC Design Firms. The Journal of American Academy of Business Cambridge. 7:2-15
10. Rasmussen, P. & Nielsen, P. (2011). Knowledge management in the firm: concepts and issues. International journal of manpower, 32 (5-6): 479-493.

- 11.Zaied, A., Soliman Hussein, G& ., Hassan, M. (2012). The role of knowledge management in enhancing organizational performance. *International Journal of Information Engineering and Electronic Business*, 4 (5), 27-35.
- 12.Zack, M., McKeen, J., & Singh, S. (2009). Knowledge Management and Organizational Performance: An Exploratory Analysis. *Journal of Knowledge Management*, 13 (6), 392-409.
- 13.Yang J. The knowledge management strategy and its effect on firm performance: A contingency analysis. *International Journal of Production Economics*.2010; 125(2): 215–223
- 14.Lee HY(2014). Chang y, Choi B. Analysis of Effects of Knowledge Management Strategies on Corporate Performance. *Korea Intelligent Information Journal*. 1995; 5(2), 99-120:211-216
- 15.Choi(2013). Byoung-gu and Hee-seok Lee An Empirical Investigation of KM Styles and their Effect on Corporate Performance. *Information and Management*. 2003; 40: 403-417. Available from <http://www.Sciencedirect.com>.